

4. Мілка А., Шабаліна Т. Цікава Бахіана / А.Мілка, Т.Шабаліна. – 2-е вид., перероб. та доп. – Вип.1. – Спб.: «Композитор», 2001. – 208 с.
5. Мільштейн Я. Добре темперований клавір та особливості його виконання / Я.Мільштейн. – М.: Вид. дім «Класика-XXI», 2004. – 352 с.
6. Фейнберг С. Піанізм як мистецтво / С.Фейнберг. – М.: Вид. дім «Класика-XXI», 2003. – 340 с.
7. Шабаліна Т. Рукописи Й.С.Баха: Ключі до таїнств творчості / Т.Шабаліна. – Спб.: Вид. «Logos», 1999. – 140 с.
8. Швейцер А. Йоганн Себастьян Бах / А.Швейцер. – М.: Вид. дім «Класика-XXI», 2011. – 808 с.
9. Bach J.S. The first twenty-four Preludes and Fugues of Well-Tempered Clavichord / J.S.Bach / revised, annotated, and provided with parallel examples and suggestions for the study of modern pianoforte-technique by Ferruccio B. Busoni. – Band I. – New York: G.Schirmer Inc. – 156p.

УДК 780.616.432:37.015.311

ЗАДОРЖНИЙ І.З., КАЧУР М.М.
Мукачівський державний університет

ОСВІТНЬО-ВИХОВНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ФОРТЕПІАННОГО РЕПЕРТУАРУ У ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ МИСТЕЦЬКОЇ ГАЛУЗІ

У сучасних умовах визначення шляхів розвитку професійної музичної освіти, музичної педагогіки, технологій музичного навчання, апробації і застосування методик навчання гри на фортепіано, важливим є усвідомлення специфіки використання репертуару, побудованого на жанрах народно-пісенної творчості. У фортепіанній музиці відображається взаємодія різних стилістичних, жанрових та композиційно-структурних принципів, відбувається збагачення змісту, жанрів та форм, що є на сьогодні надбанням музичної культури та важливим предметом музично-педагогічного процесу.

Слід відзначити, що в практиці навчання гри на фортепіано педагоги широко впроваджують вивчення творів М. Лисенка, С.Людкевича, Я. Степового, Л. Ревуцького, В. Косенка, В. Барвінського, Б.Лятошинського, М. Колесси, в яких композитори використовують мелодику, теми та багатожанрову палітру українського музичного фольклору. Цікаву сторінку представляє жанр веснянок, які складають основу ряду фортепіанних творів М.Вериківського («Коло», «Зелений шум», «Ягілочка»).

Різноманітність народно-пісенної творчості зумовила інтенсивне творення жанрового спектру української фортепіанної музики, до яких слід віднести пісню, танець, марш, жанри лірики та епосу (елегія, ноктюрн, поема, балада, легенда) [1, с.307–345]. На основі жанрового підходу відбувається закріплення смислу знакової системи музичної мови, інтонації, метро-ритміки того чи іншого жанру, формування досвіду інтерпретації відповідного змісту фортепіанних творів, що в цілому забезпечує збереження зв'язків з народно-пісенними традиціями народу, усвідомлення нового трактування фольклорних елементів у композиторській творчості.

Безперечно, у фортепіанних творах мелодика, інтонації народної пісні зазнають змін, хоча у змісті та формі зберігаються елементи, що є знаковими для усвідомлення специфіки жанру, самобутності музичного фольклору України. З огляду на це, у процесі фортепіанного навчання можуть актуалізуватися і різні форми патріотичного виховання: засвоєння і поширення духовних цінностей нації, усвідомлення історичних подій, переосмислення та утвердження морально-ціннісних орієнтацій.

Незважаючи на національні відмінності, у народно-пісенних джерелах різних народів багато споріднених рис та особливостей виховного потенціалу.

Цікавим прикладом формування культури толерантності є використання у педагогічному репертуарі фортепіанних творів, що побудовані на елементах фольклору різних народів. Добрим прикладом у цьому є використання фортепіанних творів композиторів Закарпаття (Д. Задора, С. Мартона, В.Теличка і ін.), у творах яких відтворюються своєрідні елементи народно-пісенних інтонацій різних жанрів українського, чеського, угорського та румунського фольклору. У процесі освоєння музичних творів, які побудовані на основі народно-пісенних жанрів, розвивається здатність осмислювати й оцінювати їх тематику, духовні ідеї, морально-етичний зміст, естетичні цінності та ідеали, що допомагає розв'язанню загальної проблематики стосовно формування професійної музичної культури особистості.

Успішність виховного впливу фортепіанного репертуару на формування світоглядних та духовно-естетичних орієнтирів майбутніх фахівців спеціальності «музичне мистецтво» досягається за умови дидактичної спрямованості музично-педагогічного процесу на патріотичні, моральні цінності та збагачення досвіду в контексті виконавсько-творчої діяльності.

На сьогодні значна увага музично-педагогічної думки спрямована на пошук засобів формування компетентностей випускника спеціальності «музичне мистецтво», у чому важлива роль належить використанню виховних можливостей народно-пісенного репертуару, який забезпечує орієнтацію на правильну поведінку, моральні вчинки.

Важливим дидактичним спрямуванням освоєння фортепіанних творів є виявлення інтонаційної природи жанрів, враховуючи їх соціальне призначення, форми побутування музики та особливості інтерпретації.

Таким чином, фортепіанні твори, які побудовані на основі фольклорних джерел, складають важливий матеріал для формування духовно-естетичних ідеалів, збагачення музично-педагогічного та виконавського досвіду, розвитку музичного сприймання, творчої уяви та фантазії, музичних здібностей, емоційного переживання в усвідомленні народно-пісенних інтонацій, ряду інших складових, за допомогою яких формується загальний професійний потенціал майбутніх фахівців у галузі мистецької освіти.

Викладені міркування, аналіз наукових джерел, засвідчують важливість використання в навчальному процесі репертуару, який несе у собі значний резерв дидактичного та виховного впливу на формування духовно-естетичних орієнтацій, національної самосвідомості, патріотизму студентської молоді.

Література

1. Історія української музики, в 6т. – Т.4. [відповід. ред. Л.О.Пархоменко]. – К. : Наукова думка, 1992. - 614 с.

УДК 37.013:81

ІВАНОВА В.В.

Мукачівський державний університет

УМОВИ ЕФЕКТИВНОСТІ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ПОЗИЦІЇ В ДІАЛОГІЧНОМУ ВИВЧЕННІ ПЕДАГОГІЧНИХ ДИСЦИПЛІН

Вважаючи, що сенс активності майбутнього педагога в навчальному діалозі полягає не тільки в засвоєнні змісту знакових (текстових) систем педагогічного знання, а й у формуванні через них цілісного бачення, відносин і диспозицій в майбутній професійній діяльності, можна сказати, що ключовою фігурою процесу навчання є майбутній педагог зі своєю вираженою індивідуальністю. Основною умовою його професійного розвитку є свобода у виборі професійно-особистісних цінностей, що реалізується в навчальному діалозі, результат якої полягає в ступені сформованості педагогічної позиції як майбутнього професіонала і умінні її пред'явити.

Співвіднесення результатів теоретичного аналізу особливостей навчального діалогу з практичними напрацюваннями викладання педагогічних дисциплін дозволило виділити ряд умов, які дозволяють успішно виявляти і формувати складові професійної позиції майбутнього педагога: змістовні, організаційно-технологічні та комунікативні.

Змістовні умови. Граючи головну роль в формуванні уявлення про діяльність педагога і навичок професійної активності, комплекс педагогічних дисциплін дає поетапне входження студента в спеціальність. Щоб активно впливати на формування компонентів професійної позиції, зміст педагогічних дисциплін має бути орієнтований на діалог і забезпечувати:

1. Подання майбутнім педагогам цілей і завдань вивчення педагогічних дисциплін як цілісного проекту діяльності по їх становленню як професіоналів.

2. Постановка при проектуванні змісту педагогічних проблем, які задають чіткі аксіологічні орієнтири навчання і майбутньої професійної діяльності, структурування ціннісної канви педагогічних розділів.

3. Включення в зміст педагогічних дисциплін суб'єктивного, персоніфікованого знання.

Організаційно-технологічні умови. Формування професійної позиції - процес, що виникає з початком професійного навчання і не має чіткого закінчення. Завдання педагогічного вузу полягає в створенні максимально сприятливих умов для формування системи професійних цінностей і поглядів:

1. Проектування змісту розділів педагогіки, що передбачає різні види діалогу.

2. Розуміння студентами сутності та цілей навчального діалогу і придбання навичок його ведення.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>